

A person is shown from the chest up, holding a glowing white orb in their hands. The background is a vibrant, colorful galaxy with green, blue, and purple hues, filled with stars and nebulae. The person's face is not visible, and they are wearing a dark, long-sleeved garment.

JAVIER SIERRA

EL MISSATGE DE PANDORA

Sempre que cau un dogma,
neix un nou món.

JAVIER SIERRA
EL MISSATGE
DE PANDORA

Traducció de Mercè Ubach
i Núria Garcia Caldés

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

TÍTOL ORIGINAL: *EL MENSAJE DE PANDORA*

PRIMERA EDICIÓ: JULIOL DEL 2020

© JAVIER SIERRA, 2020

© DE LA TRADUCCIÓ: MERCÈ UBACH DORCA I NÚRIA GARCIA CALDÉS, 2020

© DE LES IL·LUSTRACIONS DE L'INTERIOR: LEONARDO FLORES

© DEL MAPA DE L'INTERIOR: GRADUALMAP

© EDITORIAL PLANETA, S.A., 2020

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2020

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2690-9

DIPÒSIT LEGAL: B. 11.297-2020

FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Estimada Arys:

Ha passat una eternitat des de l'última vegada que et vaig enviar una carta per correu postal. Te'n recordes? Te la vaig fer arribar a Càndia en un dels meus grans sobres verds i la vaig omplir de retallables amb dibuixos i històries dels nostres avantpassats. També hi vaig incloure fotos tretes de velles revistes amb figuretes de divinitats, i fins i tot la polsera de llàgrimes de vidre que encara portes. Llavors eres molt petita. Et va fascinar veure el teu nom escrit en la trama que havia arribat a la bústia de casa teva com per art de màgia, i la vas devorar amb passió. De fet, vas estar tot un any rellegint-la. Ho feies cada vegada que tornaves d'escola. M'ho va explicar la teva mare. I també que una tarda, de sobte, et vas adonar que Hermes, el déu dels peus alats, existia i obrava meravelles com aquella. L'havies vist en les meves estampes i te'n vas enamorar. Vas descobrir que era el regent de la sort que cau del cel, de la intel·ligència i dels somnis. I vas deci-

dir posar-lo a prova. Una nit vas sortir al jardí i, amb tot el teu desvergonyiment, li vas demanar un regal. Aquella matinada va caure una calamarsada. Era la primera vegada que veies caure pedra dels núvols, de manera que et vas pensar que Hermes, tan entremaliat, t'havia escoltat.

Durant mesos no vas parlar de res més. La teva tieta t'havia escrit una carta màgica! Una que t'havia descobert com parlar als de dalt.

Va ser un joc molt bonic, oi que sí?

Per desgràcia, el motiu d'aquesta nova carta no ho és. Amb tot, necessito apel·lar a aquella fascinació de la teva infància perquè l'entenguis.

Sé que ja no és una bona època per a aquesta mena de missatges. Ningú els llegeix. El telèfon, les videotrucades, les xarxes socials i els correus electrònics ens han robat el vell hàbit de mesurar les paraules i desgranar sobre el paper petites grans històries com aquella. Per això et prego que avui facis una excepció. Aixeca els ulls de la pantalla i dedica un temps serè a rebre el que et vull lliurar. Se'm fa estrany suplicar-te una cosa així, però malauradament la premsa ha envaït la nostra civilització i l'ha desposseït de la humanitat que a Grècia vam forjar a còpia de segles, conversant a l'ombra de les parres, dictant missatges i elaborant faules mentre gaudíem de les vistes d'un mar blau i tranquil.

Sí, sí. Aquests temps ja no existeixen, ho sé. També soc conscient que després n'han vingut d'altres. Els moderns. Però fins i tot aquests —que són els teus— també estan a punt d'exhaurir-se. D'això n'estic segura. És per això que ara m'adreço a tu.

*He trigat a comprendre que la imaginació
és una forma legítima d'acostar-se al coneixement.
Atena, la deessa del santuari que ara contemplo,
era la protectora de la guerra, de la ciència,
de la civilització i de la justícia perquè la va conrear
amb devoció. Tu també tens aquest do, Arys.
I el necessitaràs per rebre el que em proposo lliurar-te.*

He decidit fer-ho d'aquesta manera, a l'antiga, amb l'esperança que, en recuperar el vell i lent hàbit de la lectura, puguis abraçar tot el que tinc guardat a l'ànima. Si no ho faig a temps, si aquest enviament no t'arriba, temo que aquesta càrrega se n'anirà amb mi i tu perdràs una informació valuosa. Vital.

No em queda gaire, saps?

Les meves cames ja no són el que eren. Els costa qui-sap-lo pujar a l'Acropolis els diumenges a trenc d'alba. Allà, damunt la roca sagrada, tota sola, he passat mesos plorant els vells déus mentre els ulls anaven perdent agudeses i deixaven de gaudir dels contorns geomètrics d'una Atenes decadent i grisa. Abans de la pandèmia, els corbs em vigilaven com si fos una vella pobra i boja. Jo els ignorava. Obria els braços cap al temple d'Hefest i Atena i em deixava embriagar per la simfonia d'olors que desprèn la que va ser la capital del món. I ja ho veus, estimada, ara trobo a faltar aquest hàbit més que qualsevol altre caprici. I el d'escriure't, és clar. Ni tan sols mirant-te als ulls, lliures totes dues com abans, aconseguiria ordenar les idees millor que gargotejant un full amb aquestes paraules.

Fa setmanes que el nostre país està tancat. La resta del món, també. Aquesta crisi ha obligat les autoritats a parar-ho tot, i encara que tu a Creta deus estar molt millor que no pas jo, em sembla que pots fer-te el càrrec que la teva tia no ho passa gens bé. I no és pel confinament. En absolut. Ni per les mesures de precaució que les autoritats ens obliguen a adoptar. La «distància social» que hem de mantenir, les màscares, els guants i els gestos esmunyedissos envers els veïns es compensen

amb telefonades i converses des dels balcons. La necessitat que tinc d'escriure't és per una cosa molt més fondata: perquè m'adono que el que ens està passant és el preludi de la fi del nostre món tal com el coneixem. I encara no t'he revelat el que jo en sé!

Som a les portes d'una hecatombe. Quina paraula, Arys. Abans la fèiem servir com a sinònim de sacrifici als déus. L'ἑκατόμβη (*hekatómbe*) era literalment la immolació ritual de cent bous en honor d'algun habitant de l'Olimp. Procedeix d'*hekatón*, 'cent', i *boĩs*, 'bou'. Cada vegada que la sento en boca d'un polític o d'una autoritat sanitària per explicar les desenes de milers de morts per culpa de l'últim virus, penso si tot això no deu ser la broma d'algun fill de Zeus que, despertat pel soroll de la nostra època, ha decidit restituir a la Terra una certa pau.

T'espanta, la idea?

No. No tinguis por, sisplau. Potser no soc qui tu et penses que soc. Potser no m'he atrevit abans a explicar-te per què estic tan segura de cap on anem com a espècie, però et prometo que no me n'aniré fins a haver-t'ho explicat tot. Fins que entenguis, ara que arribaràs a la majoria d'edat i que deixaràs de ser una nena, que la salvació de la nostra espècie és a les teves mans.

Llegeix, sisplau.

I comparteix tot el que et diré.

El missatge

Com veuràs, aquesta carta no és una carta normal. És un missatge a dins d'una ampolla. Una epístola de les antigues. Una advertència escrita amb l'esperança que la rebis abans que la cosa no tingui remei. Em preocupa el dubte que el suport que he triat sigui el correcte. El material orgànic en què el dipòsit corre el risc de deteriorar-se. Amb tot, estic convençuda que és més segur que una memòria magnètica o un vidre de roca alterat, que necessiten intermediaris tecnològics per poder accedir al seu contingut. Jo no vull mitjancers. Tard o d'hora et traeixen. Es desfasen. S'ensorren. Desapareixen. O simplement es fan impossibles de desxifrar, com probablement els passarà als discos d'or que al final de la dècada dels setanta vam enviar a l'espai cargolats al fuselatge de les naus Voyager. Si uns extraterrestres els trobessin demà, és poc probable que aconseguissin interpretar els solcs d'aquests vinils i que entenguessin que contenen veus i sons de la Terra.

Llavors, què puc fer perquè aquesta ampolla no s'enfonsi?

He donat unes quantes voltes al problema. Gravar-te el missatge en una gran pedra —una de les opcions que vaig considerar les primeres setmanes— encara hauria estat pitjor. El condemnaria a una ubicació concreta del planeta i limitaria la possibilitat que fos descobert. I, la veritat, no se m'acut cap lloc que estigui a recer dels canvis sobre els quals et vull prevenir.

Si t'arriba per aquest conducte, en forma de llibre o d'opuscle, almenys tinc l'esperança que s'instal·li en la teva memòria de la mateixa manera que ho fa un virus quan t'envaeix alguna de les cèl·lules per sobreviure. El que compta no és l'original que ara tens a les mans, sinó la manera com n'encaixaràs el contingut, si et despertarà la necessitat de compartir-lo amb terceres persones.

Tant de bo que t'infecti, doncs. I que tu, al teu torn, infectis més gent. Tanta com puguis.

Dels virus i del seu comportament te'n parlaré de seguida. I també de la resta d'enemics invisibles que t'envolten. La missió que m'he proposat en escriure't és que no oblidis mai que no per desconeiguda una amenaça es converteix en improbable.

En aquest moment, creu-me, em sento com un naufrag encallat en una platja remota. O, encara pitjor, com un nou Noè que ha decidit noliejat l'arca abans que la catàstrofe ho arrasi tot. Hi haurà qui es burlarà del que et diré quan l'hi transmetis. Menystindran aquestes paraules i la seva autora, i fins i tot a tu pel mer fet de llegir-les. No en facis cabal. Recorda que sempre que

*Hi ha un relat que podràs trobar en totes
les mitologies de la Terra, quasi sense excepció.
Amb paraules diferent, explica la mateixa història:
que l'espècie humana ha passat per diverses
extincions per culpa del caprici dels déus.
Que hi va haver senyals que ens advertien
que tiréssim per un altre camí i que vam desatendre
amb tenacitat. Deixaràs que també
et passi a tu, Arys?*

arriba el Mal rebem avisos i no hi parem esment. Els ignorem per comoditat o per conveniència, tant li fa, i ens pensem que a nosaltres no ens afectarà el verí.

Ara acaba de tornar a passar.

Quants líders de nacions, contertulians de televisió, amics i presumptes experts han menystingut l'amenaça de l'última pandèmia, la del coronavirus de Wuhan? Quants dels que es burlaven dels que ens vam preocupar davant les primeres notícies que arribaven de la Xina després s'han esforçat per semblar responsables? Oblida'ls. A tots. Ningú de l'*statu quo* està preparat per afrontar una cosa així. No perdis el temps amb els que fan bandera de la seva malaptesa. No t'ha d'acomplexar saber-te curiosa i voler conèixer altres punts de vista sobre una fi del món que tard o d'hora viurem tots. A mi, ja ho saps, fa temps que aquests insults em són indiferents. Em salva de l'angoixa l'obligació que sento que tinc. Només em concerneix deixar-te constància del que sé. Sento que sense conèixer les meves paraules tu i els teus descendents tindrieu molts més problemes per sobreviure.

Gairebé no cal que t'ho digui, però ho vull fer. Ja saps que no soc biòloga. Ni viròloga. Ni tampoc una experta en meteorits ni en vulcanologia. No tinc accés a sitges nuclears ni a instal·lacions en què s'enriqueix urani. Tampoc no treballo per a cap moderna agència del clima ni comprenc del tot els processos de canvi accelerats que viu ara mateix l'ecosistema terrestre. Només soc una dona que ha patit, entre d'altres, les dues últimes pandèmies que ens han assolat: la grip A del 2009 —causada pel terrible virus de la influença

HINI, que avui ens sembla un episodi lleu— i el coronavirus causant de la COVID-19, que acaba d'assolar el planeta sencer —cent noranta-quatre països— i l'ha sembrat de cadàvers.

De fet, n'he conegut d'altres. Moltes altres. La llista t'angoixaria.

Soc, en definitiva, una supervivent.

I em dirigeixo a tu, Arys, tan jove i indefensa encara, per advertir-te del que la teva tieta ha vist amb els seus propis ulls.